

A hivatalos név terminus

1. A nemzetközi névtudományi szakirodalomban manapság számos olyan írással találkozhatunk, amely a hivatalos helynevek problematikájával foglalkozik. Ezek a tanulmányok többnyire a törvények és rendeletek felől közelítenek a jelenséghez, ezenkívül igen gyakran a többnyelvű területek helynévhasználati gyakorlatát és szabályozását mutatják be. Írásomban a *hivatalos név* terminust a nyelvtudomány eszközeit felhasználva járom körbe.

A magyar onomasztikai szakirodalomban régóta hagyományozódik a *hivatalos név* — *közösségi/népi név* fogalompár¹. MEZŐ ANDRÁS a névhasználat szintjén a két csoport közötti fő különbségeket négy szempont köré szervezve mutatja be: a) a közösség vagy a hatóság volt-e a névalkotó, b) a beszélt vagy az írott nyelv része a név, c) a név életét a kollektív emlékezet vagy pedig törvények szabályozzák, valamint d) a nevet az egymás közötti érintkezésben vagy hivatalos fórumon használják (1982: 42). A szerző maga is utal munkájában arra, hogy e kategóriák nem különülnek el minden esetben ennyire élesen egymástól. Könnyen belátható ugyanis, hogy egyes nevek egyszerre tartozhatnak mindkét kategóriába, s bizonyos nevek az egyik csoportból átkerülhetnek a másikba. A *Debrecen* név kapcsán például megállapítható, hogy természetes úton keletkezett, azaz nem hatósági névadás történt. Majd a név „használatba vétele” után a névhasználat szintjén közösségi névként funkcionált, s hivatalos névnek csupán a rendszeres hivatalos helységnévadás megjelenésével tekinthető. Ez azonban nem jelenti azt, hogy a név elvesztette volna közösségi használati körét is. A MEZŐ által használt markáns határ meghúzása minden bizonnyal azzal függ össze, hogy közösségi/népi névnek a hivatalos név hangtani, alaktani vagy szerkezeti variációit tekinti, emellett az írott és a szóbeli forma éles szétválasztása is ezt a különbségtételt segíti elő.

A kérdést más oldalról megközelítve egyetérthetünk HOFFMANN ISTVÁNNal abban, hogy a hivatalos név kitüntetett szerepe nyelvhasználati szempontból

¹ Érdemes megemlíteni, hogy a nemzetközi szakirodalomban a *hivatalos név*-nek megfelelő *official name* fogalompárja többnyire a *non-official name*. Megnevezésében ez talán szerencsésebbnek tekinthető, mint a magyar terminushasználat, mert a hivatalos nevekkel szemben itt a nem-hivatalos nevek gyűjtő kategóriája áll, amely magában foglal minden névváltozatot, valójában azonban e terminusok is ugyanazt a problémát vetik fel, mint a magyar terminológia.

semmiképpen sem fogadható el, még akkor sem, ha ezt a köznapi gondolkodás bizonyos tekintetben akár erősíti is: a nyelvi osztályozás ugyanis nem alapulhat efféle adminisztratív-bürokratikus szempontokra (2008: 6). A népi vagy közösségi név elnevezéseket megvizsgálva továbbá elmondható, hogy a népi jelzőt túl szűknek, míg a közösségit túl tágan érezhetjük: a népi név ugyanis főképpen a a nyelvjárásokat idézi fel számunkra, míg a közösségi név mindenféle nyelvi réteget magában foglalhat, az ide sorolható nevek használati köre azonban igen eltérő lehet.

2. Írásom fókuszában tehát a hivatalos nevek, pontosabban maga a *hivatalos név* terminus áll. A továbbiakban azokra a kérdésekre keresem a választ, hogy a helynévhasználat nyelvi leírásának kell-e, lehet-e a hivatalos név terminusra támaszkodnia, valamint hogy a hivatalos név fogalma nyelvészeti szempontból összekapcsolható vagy talán azonosítható-e a normatív névhasználat² problematikájával. E kérdések megválaszolásához a helynévhasználó közösség legkisebb eleméből, az egyes névhasználóknak a névhasználói gyakorlatából kell kiindulnunk. A helynevek vizsgálatakor ugyanis érdemes szem előtt tartanunk azt a körülményt, hogy míg a közszókincs nagy része az anyanyelvi közösség esetében megegyezik, addig egy-egy névhasználó mentális helynévlexikona nagymértékben különbözik egymástól. Az eltérések természetesen sokféle szociológiai tényezőre vezethetők vissza: az egyén helynévismeretét és -használatát befolyásolja kora, neme, foglalkozása, lakhelye, iskolázottsága, szociális hálójá stb. Ha az egyéni helynévlexikonokat térképen egymásra vetítenénk, feltételezésem szerint meglepően kevés közös elemet találnánk az egyes beszélők helynévrendszerében. Alátámaszthatja feltevésemet RITVA LIISA PITKÄNEN korábbi összehasonlító vizsgálata is (1998). A szerző két pitkäläutói lakos, egy farmer és egy halász névkincsét vetette össze, s az összehasonlítás eredményeképpen kimutatta, hogy a két, a többi névhasználóhoz képest igen sok nevet ismerő és használó ember névkincse jelentősen eltér, s csupán kis részükben mutatnak egybeesést. Ez az eltérés elsősorban azzal magyarázható, hogy foglalkozásukból és származásukból (ti. egyikük svéd, másikuk finn) is eredően más típusú helyekkel kerülnek kapcsolatba.

Az eltérő mentális helynévlexikonok ellenére is jól működő helynévhasználói közösségeket feltételezhetünk: ennek alapja a helynév-kompetencia. Az egyén a nyelvi szocializáció során elsajátít egyfajta tudást, amely lehetővé teszi, hogy a szituációhoz illeszkedő, jól formált helyneveket hozzon létre, illetve megértse, felismerje és alkalmazza azokat. A grammatikai és a szociokulturális értelemben

² E kérdést azért is fontos megválaszolni, mert a nemzetközi terminológiai irodalom olyan terminusokat is használ, mint például a francia *toponyme normalisé* vagy a spanyol *nombre propio normalizado* (KADMON 2002). Ezek a fogalmak az itt idézett szótár szerint az angol *standardized name* megfelelői, melyet magyarul a *standardizált/egységesített név* terminusokkal adhatunk vissza. Erről részletesebben lásd később az 5. pont alatt.

vett tudáson kívül természetesen egyfajta „helyrajzi” tudás is kapcsolódik, kapcsolódhat az elsajátított helynevekhez: azaz a névhasználó képes többé-kevésbé azonosítani is a megnevezett helyeket. Továbbá szintén társas beágyazottságú az a komponens is, amely megszabja, hogy egy-egy közösség mely objektumokat nevezi el.

E tudásnak az alapja az empirikus adatokból leszűrődő helynévi norma. A szakirodalomból most csupán két előzményt említek ennek kapcsán. RUDOLF ŠRÁMEK toponímiai modellemélete alapján a megnevezési modellnek (Benennungsmodell) két meghatározó eleme van: az alapmodell (Ausgangsstellungsmodell), illetve a szóalkotási modell (Wortbildungsmodell) (1972–1973). Míg az alapmodellek a névadás nem nyelvspecifikus motivációját foglalják magukban, addig a szóalkotási modellek egy adott nyelv egy bizonyos korszakában a helynevek létrehozásában szerepet játszó elemkészletet és kapcsolódási szabályokat jelentik. HOFFMANN ISTVÁN ŠRÁMEK elméletét tovább gondolva alakította ki elméletét a helynévi normáról. Ennek összetevői a következők: a helynévadás szemantikai és lexikális bázisa, továbbá a névalkotási és -változási szabályok. Ezek mellett bevezeti még a név keletkezését és életét meghatározó pragmatikus feltételeket, és számol a helynévrendszert állandóan bővítő jövevénynevekkel is (1999).

Megközelítésemben a norma fogalom annyiban tér el RUDOLF ŠRÁMEK toponímiai modelljétől (1972–1973) és HOFFMANN ISTVÁN helynévadási normájától (1999), hogy egyszerre foglalja magában a megnevezési és helynévhasználati szabályokat. A megnevezési minták a nyelvi egység tekintetében mondják ki, hogy egy denotátumot „így és így kell (illetve lehet) elnevezni”, a helynévhasználati minták a megnyilatkozás szintjén ragadják meg a neveket: „ebben és ebben a szituációban ezt vagy azt a variánst kell (illetve lehet) alkalmazni”. Természetesen nem zárt rendszerről beszélünk: ez egyfajta nyelvi kiinduló horizont, amelyet az egyén és/vagy a közösség térben és időben egyaránt megváltoztathat, tágíthat.

A norma fogalom mélyebb megragadásához segíthet bennünket az is, ha a prototípus-elmélet szempontjából értelmezzük a helynévi normát. A névadó/névhasználó az interakcióból kiemelt helynevekhez kapcsolódó tudást típusokba sorolva tartja számon. E típusba sorolás alapja nem valamennyi kritériumnak való megfelelés: lesznek olyan elemek, amelyek jobbak, mások kevésbé jók lesznek, azaz beszélhetünk centrális és periférikus elemekről. A legjellemzőbb példány lesz minden esetben a prototípus. (Lásd ehhez ROSCH 1977.) A névhasználó tapasztalatai mentén kialakulnak tehát prototipikus helynévalkotási (funkcionális, morfológiai, szintaktikai és változási szabályok) és helynévhasználati (pragmatikai, stilisztikai) szabályok. Ezek összessége adja a helynévi normá(ka)t, amelyek — nem lehet eléggé hangsúlyozni — minden esetben szociális jellegűek: csoportképző és identitás-meghatározó funkcióval egyaránt bírnak, emellett létüket a névhasználó közösségben nyerik el.

3. Nagyon fontosnak tartom kiemelni, hogy nem egyetlen létező helynévi normáról beszélhetünk, egy-egy (területi és/vagy réteg- és csoportnyelvi) helynévközösség esetében a helynévi normák eltérő képet is mutathatnak. Ezen a ponton érdemes megállunk egy percre és megvizsgálni, hogy alkalmas lehet-e a *normatív helynév* kifejezés a *hivatalos helynév* alternatívájaként. A válaszuk egyértelműen nem. Az elmondottakból ugyanis evidens módon következik, hogy helynévi normája minden nyelvhasználó közösségnek van, s az egyén többféle közösség tagjaként különböző normákhoz igazodik.

A húszas évei elején járó hajdúszoboszlói fiatal például családi, valamint kevésbé formális helyzetekben minden bizonnyal a *Szoboszló*, esetleg *Szobi* névvariánsokat fogja használni, míg hivatalos iratokat kitöltve születési helyének, lakhelyének a hivatalos *Hajdúszoboszló* formát fogja beírni. Ezzel szemben szűkebb baráti körében (pontosabban a hiphopot, street artot kedvelő csoportban) a szleng *Szop City*, *Soap City*, *Gajdultszoboszló* stb. változatokat fogja előnyben részesíteni, amennyiben valamilyen szociokulturális információt is közvetíteni akar a névvel (pl. értékítéletet, a csoporthoz való tartozást). (Lásd ehhez bővebben GYÖRFFY 2011.)

A hivatalos helynév mint normatív helynévhasználati elem akkor sem vezethető be a valós nyelvhasználatot tükrözőtő nyelvi leírásba, ha különbséget teszünk a teljes nyelvre kiterjedő nyelvközösség (language community) és a teljes nyelven belül valamilyen nyelvváltozatot a nyelvközösségen belüli beszélőközösség (speech community) között (KISS 1995: 153–154). A nyelvközösség a helynevek szempontjából tulajdonképpen leginkább fikciónak, elméleti entitásnak tekinthető: mivel ahogy nincs olyan egyén, amely a közsói szókinccs egészét birtokolná, ugyanúgy senki sem ismeri és használja a helynévkincs teljességét, sőt a közsóihoz hasonlítva — amint fentebb azt megállapítottuk — elenyésző mennyiségű ez a tudásunk.

4. Úgy vélem, hogy egy nyelvészeti szempontokat érvényesítő leírásban a hagyományosan hivatalos névnek tekintett elnevezéseket szerencsésebb a sztenderd nyelvváltozathoz kötni, s így sztenderd névváltozatnak tekinteni. Érdemes tehát a sztenderd nyelvváltozat mibenlétét feltérképezni, s ebből a szempontból megvizsgálni azt itt elemzett névcsoport helyzetét.

A sztenderd nyelvváltozat a korábbi szakirodalomban igen gyakran a köznyelv, valamint az irodalmi nyelv szinonimájaként jelent meg. Ezek a megközelítések minden esetben a sztenderd privilegizált voltából indultak ki, és a többi nyelvváltozatot ehhez képest ítélték meg: a többi nyelvváltozat ehhez viszonyítva alacsonyabb értékű lehet, sőt akár stigmatizált státuszt is kaphat. Míg a szociolingvisztikai szemlélet az egyes nyelvváltozatok között értelemszerűen nem tesz különbséget, így a sztenderd csupán egy a megannyi változat között, addig a köznapi felfogás továbbra is a sztenderdet tekinti a legnagyobb presztízsű nyelvváltozatnak. Elsősorban azért, mert ez a változat az, amelyet „a politikai, gazda-

sági és kulturális javakat birtokló elit társadalmi réteg használ, amelyen a nyomtatott irodalmat közlik, s amelyet az iskolákban tanítanak” (KONTRA 1992: 109). Bár a sztenderd e definíciója igen bizonytalan, hiszen az elit nem feltétlenül alkot homogén társadalmi réteget, s az irodalom és az iskolák táján sem beszélhetünk feltétlenül sztenderd nyelvhasználatról, jelen írásomban megelőlegszem ezzel a meghatározással.

A hivatalos név mibenlétének, funkciójának megtalálásához talán legközelebb GARVIN gondolatai vihetnek bennünket, amely szerint a sztenderd egy nyelv kodifikált változata (1993). MILROY és MILROY ugyancsak nem a sztenderd nyelvváltozatról magáról beszél, hanem a sztenderdizációról (1985). A sztenderd lényegét ezért kialakulásából vezetik le. A sztenderdizáció folyamatán a tudatos, hivatalos dokumentumokban kodifikált nyelvtervezési folyamatot értik. Ennek lépcsőfokai a következők: 1. szelekció/politikai döntés, 2. stabilitás/kodifikáció, 3. kiterjesztés/kidolgozás, 4. differenciáció/művelés (lásd ehhez NEUSTUPNY 1970).

Ezt a megközelítést alkalmazhatjuk a sztenderd helynevek kialakulására is, azaz a hivatalos helynévadás folyamatára. Míg azonban a magyar nyelv sztenderdizációja már a 15–16. századtól, markánsan pedig a 18. század második felétől megindult, addig a helynévkincs körében erről meghatározó módon csupán a 19. század végétől beszélhetünk. A továbbiakban a folyamat két első lépésére térek ki részletesebben.

Első lépésként a szelekció/politikai döntés során megszületett az elhatározás, hogy a helyneveket rendezni szükséges. MEZŐ ANDRÁS a hivatalos helységnévadás történetét két korszakra bontja: a török uralom megszűnte utáni szörványos mesterséges névadástól a 1898-as névtörvény megjelenéséig tartó periódust rendszertelen hivatalos helynévadásnak nevezi, míg az ez utáni szakasz a hivatalos helynévadás korszaka (1982: 43). A 19. és 20. század fordulóján létrejövő hivatalos névredezést az az igény szülte, hogy egyszerűsítsék és pontosítsák tájékozódást, az 1867-es kiegyezés után ugyanis a közlekedési hálózat, valamint a posta dinamikusan fejlődni kezdett. Az ország összes lakott helyét feltüntető első hivatalos helységnévtár 1873-ban jelent meg, a nevek egységesítését és annak módját (egy név–egy község, egy község–egy név elve) pedig az 1898. évi IV. törvény rendelte el. Ennek ösztönzésére létrejött az Országos Községi Törzskönyvbizottság, mely 1954-ig látta el a helynévredezési feladatokat. Manapság a helynévredezés ügyével a Földrajznév-bizottság foglalkozik, mely szervezet 1989-től létezik, e szervezet ma a Vidékfejlesztési Minisztérium fennhatósága alá tartozik.

A kiválasztott helynévi változatok stabilitása kodifikáció útján érhető el, azaz hivatalos dokumentumokban kerül rögzítésre a sztenderd változat. Ez helynévnévtárakban történik meg elsődlegesen, majd a helynévszótárak és az -adattárak is ezt a feladatot látják el. A régebbi korokra visszavetítve azt a folyamatot felté-

telezhetjük, hogy a „sztenderd” forma³ létrejöttét, megszilárdulását például az oklevelekbe való bekerülés segíthette elő, hiszen ez már önmaga is egyfajta választás. Arra vonatkozóan azonban, hogy milyen elvek irányították azt, hogy az azonos nyelvű (tehát például magyar), valamint a többnyelvű (tehát például magyar–szláv, magyar–német) névvariánsok közül melyik kerül bele az oklevelekbe, sajnos kevés ismeretünk van. Ez azonban minden bizonnyal összefügg a nyelvi presztízsvizonyokkal és az ezzel szoros kapcsolatot mutató oklevelezési szokásokkal.

Később a helyneveknek a térképeken való rögzítése ugyancsak ebbe az irányba hathatott. Bár a térképnevekkel mindig óvatosnak kell lennünk. A 20. század elején például egyetlen térképészeti intézet, a Magyar Földrajzi Intézet működött Magyarországon, s így a magyar helynevek rögzítése a térképeken nem okozott nagyobb gondot. Amikor azonban létrejött az Állami Térképészet, a két intézmény között a helynevek írásának gyakorlata igen változatosra vált. A helyzet később már-már tarthatatlan lett, és a probléma megoldásaként 1940-ben a földrajzi nevek használatára egységes szabályzat született.

5. A sztenderdizációról beszélve nem tekinthetünk el attól sem, hogy a standardizálás folyamatáról szóljunk. A helynévi standardizálás a helynevek szabványosítását jelenti, melynek elsődleges célja a kommunikáció és a tájékozódás egyértelműségének biztosítása, emellett a társadalmi és gazdasági fejlődés fenntartása, s nem utolsósorban a nyelvi és kulturális örökségünk megőrzését hivatott szolgálni. Az ENSZ Földrajzi Névi Szakértői Csoportja (UNGEGN) 1959 óta működik, Magyarországot az 1989-ben létrejött Földrajzinév-bizottság képviseli ebben a szervezetben. A magyarországi helynevek rendezése mellett fontos nyelvpolitikai és nyelvi kérdés a határon túli magyarlakta települések elnevezéseinek szabályozása is, azaz az újstandardizálás. Ezzel a problematikával a 2011-ben alakult Termini Kutatóhálózat foglalkozik.

Az ENSZ 2002-ben kiadott terminológiai szótárában a *hivatalos név* (*official name*) terminus mellett szerepel az általam előnyben részesített *sztenderd név* terminushoz hasonló *standardizált név* (*standardized name*) is (KADMON 2002). Szándékosan használom a *standardizált* jelzöt, mert a terminológiai szótár definíciója jól mutatja, hogy ez a fogalom nem egyezik meg tartalmában az általam preferáltéval. BÖLCSKEI ANDREA e terminus szinonimájaként kezeli az *egységesített név* fogalmat is (2012a: 167).

A szótár a hivatalos név fogalmát a következőképpen definiálja: „Toponym sanctioned by a legally constituted (e.g. national) names authority and applied

³ Mivel kategóriáimat történeti helynevek elemzésére is ki szeretném terjeszteni, szándékosan kerülöm a sztenderd névváltozat terminust, hiszem a sztenderd nyelvváltozat a nyelv egész története során nincs jelen, a helynévhasználat egyfajta egységesítéséről — legalább mint ilyen irányú törekvésről — azonban véleményem szerint beszélhetünk.

within its jurisdiction” [Valamely jogilag alapított (pl. nemzeti) névhatóság által jóváhagyott és az igazságszolgáltatásban/törvénykezésben alkalmazott név.] (KADMON 2002: 19). Ettől kissé eltér a *standardizált név* meghatározása: „Name sanctioned by a names authority as the preferred name from among a number of allonyms for a given feature. However, a single feature may have more than one standardized name.” [Valamely névhatóság által jóváhagyott név, amelyet egy adott objektumot jelölő bizonyos számú névváltozat közül választottak ki mint előnyben részesített névformát. Egy objektumnak ugyanakkor több standardizált neve is lehet.] (KADMON 2002: 19).

A definíciók és maga a gyakorlat is pusztán a hatóságilag jóváhagyott jelleget emeli ki a két névfajta kapcsán, ezért úgy látom, hogy a standardizációt — ígéretes elvei ellenére is⁴ — csupán adminisztratív aktusnak tekinthetjük. Ez valójában elmondható a 20. század fordulóján és a későbbiekben Magyarországon lezajlott helységnévrendezéssel kapcsolatban is: a helynevek valós állapotának feltérképezését ugyanis a települések vezető rétegének kikérdezésével hajtották végre, a névközösség spontán névhasználatát semmilyen formában nem vizsgálták. Ezt valamelyest súlyosbíthatta az a tényező is, hogy a szakemberek számára előírták, hogy a jóváhagyott hivatalos neveknek történetileg hitelesnek, erősen motiváltak, szabatosnak, etimológiailag világosnak kellett lenniük. Sajnálatos módon időnként a politika is erősen befolyásolhatta a névrendezés elveit, Trianon után például nem lehetett magyar településnek olyan neve, amelyet valamely határon túli hely már magán visel.

Napjainkban vannak azonban olyan üdvözlendő törekvések is, melyek a standardizálást újszerűen, ám számomra is rokonszenves alapokon tudják elképzelni. SZABÓMIHÁLY GIZELLA leszámolna például az egy település–egy név elvvel, valamint a történeti/hagyományos alakok preferálásától is szívesen búcsút vennie, s helyette a jelenlegi élőnyelvi alakok figyelembevételét szorgalmazza, ez ugyanis a hivatalos név elfogadását is javítaná (2007).

6. A fentiek alapján úgy gondolom, hogy a helynévhasználat nyelvészeti leírásában kerülendő a *hivatalos név* és így a *standardizált/egységesített név* terminusok használata, ez ugyanis pusztán adminisztratív–bürokratikus szempontból közelít a jelenséghez, s nem képes a nyelv- és helynévhasználatot komplexitásában megragadni. E fogalmak használatának meg kell(ene) maradnia a helynevek legális státuszának a leírása szintjén.

Helyettük elsősorban a *sztenderd névváltozat* terminust javaslom. E névvariánsnak — ahogy a sztenderdnek általában — egyszerre van egységesítő és

⁴ Csupán a számunkra érdekesebb elvek közül szemezgetve: figyelembe kell venni a lokálisan használt szóbeli és írásbeli variánsokat, többnyelvű területeken több hivatalos névforma kijelölése, a ténylegesen használt helynévhasználatról terepmunka során kell meggyőződni stb. (erről lásd bővebben BÖLCSKEI 2012b).

elkülönítő funkciója. Az egységesítő funkcióból ebben az esetben elsősorban a bürokrácia és egyéb hivatalos szervek (mentők, posta, tűzoltóság stb.) profitálhatnak, hiszen a pontos azonosíthatóság ezeken a szintereken elvileg maradéktalanul megvalósulhat. Az elkülönítés úgy értelmezhető, hogy a helynevek használata (esetünkben például a sztenderdtől való eltérés) megerősíti az adott névhasználó közösség identitását. Az egységesítő vagy elkülönítő funkció azonban talán sokkal jobban megragadható a regionális és/vagy szociokulturális kötöttségű helynevek kapcsán, például a szleng helyneveken keresztül. A presztízsz- (azaz hogy a helynév használója/ismerője birtokol egyfajta presztízst) és az etalonfunkció (a nyelvhelyesség kérdésében ez a variáns szolgál etalonként) azonban minden bizonnyal ehhez a variánshoz kapcsolható legközvetlenebb módon, még akkor is, ha például más nyelvváltozathoz tartozó nevek esetében is beszélhetünk rejtett presztízsről. Utolsóként meg kell említenünk a sztenderd helynév-változat részvételi funkcióját is: ez a variáns képes arra, hogy a névhasználót bekapcsolja a tudományos, kulturális, hivatalos életbe. (A sztenderd általános funkcióihoz lásd GARVIN 1993: 44.)

GYÖRFFY ERZSÉBET

Irodalom

- BÖLCSKEI ANDREA (2012a): A helynév-standardizáció terminológiájáról. *Névtani Értesítő* 34: 167–178.
- BÖLCSKEI ANDREA (2012b): A helynevek standardizációja: alapelvek, terminológiai kérdések a nemzetközi és a magyar gyakorlatban. *Helynévtörténeti Tanulmányok* 7: 85–102.
- GARVIN, PAUL (1993): A conceptual framework for the survey of language standardization. *International Journal of the Sociology of Language* 100/101: 37–54.
- GYÖRFFY ERZSÉBET (2011): A szleng helynevek névrendszertani helyéről. *Névtani Értesítő* 33: 93–99.
- HOFFMANN ISTVÁN (1999): A helynevek rendszerének nyelvi leírásához. *Magyar Nyelvjárások* 37: 207–216.
- HOFFMANN ISTVÁN (2008): A személynévrendszerek leírásához. *Magyar Nyelvjárások* 46: 5–20.
- KADMON, NAFTALI szerk. (2002): *Glossary of Terms for the Standardization of Geographical Names*. New York, United Nations Publication. URL: <http://unstats.un.org/unsd/geoinfo/ungegn/docs/glossary.pdf>.
- KISS JENŐ (1995): *Társadalom és nyelvhasználat*. Budapest, Nemzeti Tankönyvkiadó.
- KONTRA MIKLÓS (1992): A sztenderd angol és a néger angol különbségéről. In: KEMÉNY GÁBOR szerk.: *Normatudat — nyelvi norma*. Budapest, MTA Nyelvtudományi Intézete. 109–115.

- MEZŐ ANDRÁS (1982): *A magyar hivatalos helységnévvadás*. Budapest, Akadémiai Kiadó.
- MILROY, JAMES–MILROY, LESLEY (1985): *Authority in language. Investigating language prescription and standardization*. London, Routledge–Kegan Paul.
- NEUSTUPNY, J. V. (1970): Basic types of Treatment of Language Problems. *Linguistic Communications 1*: 77–98.
- PITKÄNEN, RITVA LIISA (1998): The Nomenclatures of a Farmer and a Fisherman: Occupation as a Decisive Factor. In: WILHELM FRITZ HERMANN NICOLAISEN szerk.: *Proceedings of the XIXth International Congress of Onomastic Sciences 2*. University of Aberdeen. 277–284.
- ROSCH, ELEANOR (1977): Human Categorization. In: WARREN, NEIL szerk.: *Studies in Cross-Cultural Psychology 1*. London, Academic Press. 1–19.
- ŠRÁMEK, RUDOLF (1972–1973): Zum Begriff „Modell“ und „System“ in der Toponomastik. *Onoma 17*: 55–75.
- SZABÓMIHÁLY GIZELLA (2007): A határtalanítás a helynevek területén. In: MATICSÁK SÁNDOR szerk.: *Nyelv, nemzet, identitás 1. A VI. Nemzetközi Hungarológiai Kongresszus (Debrecen, 2006. augusztus 22–26.) nyelvészeti előadásai*. Debrecen–Budapest, Nemzetközi Magyarstudományi Társaság. 153–170.